

SZAKPOLITIKAI FÜZETEK

KÜLPOLITIKA

Új Köztársaságért
Alapítvány

ELŐSZÓ

Tisztelt Olvasó!

Az elmúlt időszakban az Új Köztársaságért Alapítvány (<http://ujkoztarsasagert.hu/>) fő feladata a Demokratikus Koalíció (DK) programalkotásában történő részvétel volt. Az Alapítvány szakpolitikai kabinetjeire támaszkodva született meg a Sokak Magyarországa címet viselő programjavaslat, amelyet a DK Elnöksége, majd azt követően a Kongresszusa is elfogadott mint vitaanyagot. (A programjavaslat elérhető: <http://ujkoztarsasagert.hu/wp-content/uploads/sokakmagyarorszaga.pdf>) Terveink szerint a párt programjának véglegesítése – széleskörű egyeztetést követően – várhatóan a 2018-as választások előtt történik meg. Az Új köztársaságért Alapítvány kabinetjei a részletesebb szakpolitikai elképzelések kidolgozásán munkálkodnak. Ezek megismertetése érdekében indítjuk útjára a Szakpolitikai Füzetek kiadványsorozatot.

Az anyagok műhelytanulmányok, sem az alapítvány Kuratóriuma, sem pedig a DK Elnöksége nem vitatta meg ezeket, kizárólag az egyes kabinetek elképzelését tükrözik, azonban a részletesebb szakpolitikai elképzelések kellően inspiratívak a DK programjának további gazdagításához, véglegesítéséhez.

Bármilyen észrevételt örömmel és tisztelettel várunk a program@ujkoztarsasagert.hu e-mail címre.

2016. október 28.

Kolber István
elnök
Új Köztársaságért Alapítvány

BEVEZETŐ

Theodor Adorno és Max Horkheimer a 20. század nagybefolyású kritikai teoretikusai 1947-ben megjelentettek egy fontos könyvet, A felvilágosodás dialektikáját. A két filozófus kimutatta: a „szabadság”, „egyenlőség”, „testvériség” programjából miként nőhetnek ki olyan politikai rendszerek, melyek épp a szabadság, az egyenlőség és a testvériség leghatékonyabb ellenségeinek bizonyultak.

Hasonló dialektika jellemezte a 19. században a liberalizmus és az épp megszülető nemzetállamok kezdeti egymásrautaltságát, hogy aztán a következő évszázadban azzal szembesüljünk: mindaz, amivé az említett ideológia vált és mindaz, ami a nemzetállamokból mára egyáltalán megmaradt, a politikai skála két ellentétes pólusán jelenik meg. Az egyik a nyugati demokráciák értékvilágának alapjaként, a másik pedig a modern demokratikus rendszerek illiberális tagadásaként.

A korunkat meghatározó legfontosabb történelmi adottság a globalitás, mely az egyetemes progresszió elkerülhetetlen és logikus következményeként jött létre. Ez a nyílt társadalom, a szabadságjogok, a kapitalizmus számára olyan lehetőségeket biztosít, melyeket másfajta társadalmi rendszerek képtelenek hatékonyan előnyükre fordítani. Ugyanakkor már most tapasztaljuk – például a nemzetközi terrorizmust illetően is –, milyen erővel munkál benne az a történelmi dinamika, melyet minden bizonnyal később a globalitást is jellemző dialektikaként írnak le az elemzők.

A globalitás óriási távlatokat nyitott a fejlett nyugati társadalmak előtt azzal, hogy rádőbbsentette őket: fennmaradásuk és gyarapodásuk egyetlen záloga, hogy győztesen kerüljenek ki a versenyből. Túllépve a nemzeti kereteken, nem a két világháborút kirombantó konfrontációt, hanem az elmúlt hetven esztendő integrációs békéjét választva, melyben megadatott számukra, hogy képesek legyenek önmaguk identitását kultúráik multikulturális egyesítésével hatékonyra tenni.

Épp ezért mindaz, ami szigorúan véve a külpolitika dimenziójához tartozott egykoron, ma egyre gyakrabban jelenik meg életünk napi belső realitásaként. És ezáltal egy-egy társadalom sajátosan belső tapasztalata, kudarc vagy sikerélménye valós kudarc vagy valós sikerélmény lehet globális szinten mások életében is.

Egy külpolitikai program legfontosabb feladata valós válaszokat adni azokra a kérdésekre, melyek egy közösség biztonságát garantálni tudják. 1999, azaz a NATO, majd 2004, vagyis az uniós csatlakozásunk kezdete óta e kérdésekre csak az elmélyülő integráció és a transzatlanti szövetségi rendszerünk adta keretek között születhetnek releváns válaszok.

A Demokratikus Koalíció az elmélyülő uniós integráció és a transzatlanti szövetség mellett leginkább elkötelezett európai párt. Programja ezt képviseli, de nem csak pártpolitikai szinten, hanem a magyar közösség általános érdekeit is szem előtt tartva.

Ara-Kovács Attila
kabinetvezető

A DEMOKRATIKUS MAGYARORSZÁG KÜLPOLITIKÁJA

A DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ KÜLPOLITIKAI PROGRAMJA

I. LÁTLELET

A rendszerváltás idején és hosszú évekig azt követően Magyarország a térség legsikereesebb, a legnagyobb tekintélyt és megbecsülést kivívó országa volt. Egy olyan folyamat eredményeképpen, amelyért a rendszerváltást követő kormányok eltérő mértékben ugyan, ám közös felelősséget viselnek, Magyarország élvonalos szerepét mára teljesen elvesztette. 2015 és 2016 fordulójára nyilvánvalóvá vált, hogy a rendszerváltás értékeivel szembe forduló Orbán-kormány politikai és erkölcsi zsákutcába terelte az országot, melynek külső kivetüléseként hazánk nemzetközi megítélése mélypontra jutott.

A külpolitika teljes alárendelése a belpolitikai hatalmi technikáknak és egyes kormányközeli csoportok üzleti érdekeinek, a rendszerváltás tudatos kisiklása, a demokratikus értékek és intézmények módszeres leépítése, Magyarország euroatlanti hovatartozásának cinikus elbizonytalanítása, a „keleti minták” felé történő bel- és külpolitikai orientálódás azonos tőről fakadó, egymásba érő, egymást kölcsönösen gerjesztő folyamatok. A 2015. évi menekültválság demagóg, minden emberességi és szolidáris szempontot nélkülöző kormányzati kezelése Magyarországon az Orbán-rezsim megroggyant belső népszerűségének helyreállítását és a miniszterelnök önös nemzetközi ambícióinak alátámasztását célozta, amivel tartósan ártott Magyarország presztízsének és a valós magyar nemzeti érdekeknek. A menekültekkel szembeni, a szélsőjobb oldali populizmus hangján megszólaló kormányzati kampány egyre leplezetlenebb Unió- és Nyugat-ellenességgel párosul, amelyet az „Európa védelmét” és a nemzetállamok erősítését harsogó, álságos politikai és szociális demagógia egészít ki. Mára Magyarország – pontosabban a jelenlegi magyar kormány – szövetségi számára megbízhatatlan partnerré vált, Orbán Viktor pedig a xenofób szélsőjobb oldali reprezentánsává süllyedt. Felkínálkozása a nyugati liberális demokráciákkal szembenálló erőnek, nem csak biztonsági kockázatot jelent, hanem belső morális válságba is kergette a magyar társadalmat, súlyosan rombolta a demokratikus Magyarország polgárainak önképét. A kormány és annak intézményei hiteltelenné váltak. *A Külügyminisztérium – amely méltatlan módon és stílusban asszisztál a miniszterelnök külpolitikai ámokfutásához – alapvető funkcióit tekintve megszűnt létezni.*

A társadalmi aktivitás és ellenállás felerősödése azon akaratot tükrözi, miszerint nem egyszerű kormányváltásra, hanem új rendszerváltásra: *a 2010 óta kiépült rendszer módszeres felszámolására, a demokratikus, köztársasági Magyarország rendszerének újjáépítésére van szükség.* Ennek ki kell terjednie az országot növekvő európai és nemzetközi elszigeteltségbe sodró, rosszhiszemű és dilettáns külpolitika szemléleti, koncepcionális, szervezeti és személyi megújítására.

A magyar kormány pária-státusza gyorsuló ütemben mélyül az euroatlanti közösségben, a rendszer belső lényegét kivetítő, más irányú útkeresést célzó „geopolitikai kalandozás” és

az európai szélsőjobb irányába történő markáns elmozdulás a rezsim nemzetközi diszkreditálódását és az ország leértékelődését úgy fokozza tovább, hogy eközben az egyre inkább ideológiai motivációkkal is felruházott „keleti nyitás” gazdasági haszna sem látható.

A külgazdasági érdekek közhelyekkel operáló képviselőjére redukált, állományában politikai szempontok szerint lecserélt és kontraszelektált, mentalitásában szervilissé félemlített „Külgazdasági és Külügyminisztérium” lenne hivatott ma megjeleníteni Magyarország külpolitikai érdekeit a jelenlegi kormányfő torz világgépe által meghatározott pályán. A magyar diplomácia legfelső szinten vezérelt kisiklata a megkérdőjelezi a rendszerváltás meghatározó külső velejárójának méltán tekintett euroatlanti hovatarozásunk eredményeit, nyílt válságba taszította a magyar-amerikai viszonyt, a személyi és politikai bizalmatlanság súlyos elemeivel terhelte meg a magyar-német kapcsolatokat, s az Európai Unió margójára lökte Magyarországot. Hosszabb távon – a világpolitikai síkon zajló, hazánk közvetlen földrajzi környezetében is világosan érzékelhető geopolitikai átrendeződések fényében – immár Magyarország euroatlanti beágyazottsága a tét. Maga a miniszterelnök nevezte „pávatáncnak” átlátszóan kétszínű és kétkulacsos külpolitikáját. Márpedig az éppen adott tárgyalópartnertől vagy az aktuális nemzetközi „széjjárástól” függő külpolitikai retorika hiteltelen. Az immár fajsúlyos stratégiai kérdésekben is megnyilvánuló „magyar külön út” a Magyarországnál nagyságrendekkel erősebb nemzetközi szereplők által uralt geopolitikai játszma mezején találta magát. Nem lehet fenntartani a belföldön egyre nyomatékosabb, leplezetlen autokratikus törekvések és a demokratikus értékközösség alapján létrejött NATO- és EU-tagság között feszülő ellentétet.

A kormány belső demokratikus értékvesztése és külső stratégiai eltévelyedése súlyos következménnyel jár:

- Egy vezérelvű, tekintélyuralmi rezsim kiépítésével, nacionalista retorikájával, populizmusával, állami szintre emelt korrupciós gyakorlatával, keleti orientációjával, a szélsőségekkel kacérkodó irányvonalával a jelenlegi kormány lényegében azonosult a radikális jobboldallal, amiért személyesen a kormányfőnek – és a szélsőségeket immár nyíltan felvállaló irányvonalát szolgáló Fidesz-KDNP „pártszövetségnek” – viselnie kell a politikai és az erkölcsi felelősséget.
- Bármennyire is hihetetlennek tűnt volna NATO- és EU-csatlakozásunk pillanataiban, mára nem a fantázia világába tartozik annak veszélye, hogy a magyar „kompország” markánsan kelet felé veszi az irányt. Ennek a nemzeti tragédiának az elhárítása a hazai demokratikus politikai és társadalmi szereplők új típusú együttműködését és fellépését követeli meg.
- Mint azt Lengyelország új jobboldali kormányának erős nemzetközi kritikát kiváltott tevékenysége mutatja, az orbáni Magyarország „példáját” más kelet-közép-európai államok is követhetik, miáltal a „magyar kérdés” szélesebb és még kockázatosabb regionális, európai és geopolitikai dimenziót nyer.

A hazai közéletben a külpolitika hagyományosan nem áll reflektorfényben. Az elmúlt időszak diplomáciai botrányai és külpolitikai tévelygései ugyanakkor a közvélemény szélesebb köre számára is érzékelhetővé teszik, hogy Magyarország nem „szigetállam”, ahol a külkapcsolatok csupán a szakpolitikuskok és a külpolitikai szakértők számára bírnak relevanciával. A magyar társadalom egészének érdekeivel szembemegy az a cinikus politikai manipuláció, amely Magyarországot ostromlott erődnek, „frontországnak” igyekszik láttatni, és amelynek folyamatos „szabadságharcot” kellene vívnia legfontosabb szövetségeseivel és partnereivel szemben, más égtájakon keresve új példaképeket. Földrajzi elhelyezkedése,

területi és népességi dimenziói, európai – sőt, immár közép-európai – összehasonlításban ismét fokozódó alulfejlettsége, valamint kapacitásainak korlátai miatt is boldogulásában az ország egyértelműen ráutalt ama nyugati kapcsolódási pontokra, amelyek meghatározzák fejlődésének irányát és minőségét.

A külpolitikai orientáció jelentősége és hatása messze túlmutat a „külgazdasági érdekérvényesítés” körén; a diplomácia alapvető hivatása az ország elhelyezése a nemzetközi térben. Az elmúlt években kibontakozott irányvonal egyre ijesztőbb kontúrjai nemcsak arról árulkodnak, hogy a rendszer milyen nemzetközi kapcsolati körben látná szívesen Magyarországot, hanem arról is, hogy itthon milyen országot igyekszik „építeni”. A külpolitika azonos tőről fakad a rendszer belső lényegével és törekvéseivel, következésképpen a magyar társadalom érintettsége ugyanúgy fennáll, még akkor is, ha a következmények (pl. az adópolitikával vagy a szociálpolitikával összehasonlítva) áttételeken keresztül érvényesülnek.

II. KÖVETKEZMÉNYEK

Az Orbán-kormány belső törekvései és külpolitikai iránykeresései abszurd, ám szemléletében és céljaiban koherens rendszerré álltak össze. Az autoriter, egyetlen személy akarására épülő politikai vezetés uralmának tartósítása és a szűk hatalmi elit érdekeit szolgáló vagyónátcsoportosítás érdekében belföldön már megtörtént a demokrácia és a piacgazdaság elveinek, intézményeinek és mechanizmusainak kiüresítése. A magyar külpolitika eltorzítása ugyanezeknek a célokra és megvalósításukra külső garanciáit igyekszik megteremteni. A társadalmi és politikai mintakeresésbe fordult „keleti nyitás” és a jelenlegi kormányfő által nyilvánosan meghirdetett „illiberális demokrácia” ugyanazon program két oldalát képezi. A „centrális erőter” gondolata és a transzatlanti közegtől való geopolitikai távolodás a diplomácia síkján a nyugat és a kelet közötti otromba és átlátszó hintapolitikában testesül meg, amely mára teljesen aláásta Magyarország hitelét.

A magyar külpolitika elmúlt öt évének mérlege lesújtó: Magyarország az Európai Unió perifériájára került és magára maradt, miután minden mértékadó nyugati szövetségesét magára haragította, és eközben egyetlen valóban fajsúlyos, tartósan megbízható partnerre sem tett szert. Saját földrajzi közegünkben, Közép-Európában az Orbán-kormány a menekültválságot arra igyekszik felhasználni, hogy a visegrádi csoportot EU-szkeptikus, Brüsszellel szembehelyezkedő regionális tömörüléssé züllessze le, amivel tudatosan bomlasztja az európai szolidaritás eszméjét, újraélesztve az Unión belüli kelet-nyugati választóvonalakat. A magyar kormány úgy sodródott Oroszország felé, hogy e kapcsolat érdekeltiségi viszonyai sem biztonsági, sem pedig korrupciós szempontból nem transzparensnek.

A magyar külpolitika legfelsőbb szinten vezérelt ámokfutásának időzítése a lehető legszerencsétlenebb, ami jelzi az egyre inkább kontraszelektált szakszervezetek süllyedő színvonalát és a politikai vezetés realitások iránti felfogóképességének beszűkülését. A magyar kormány külpolitikai kalandozásai abban az időszakban bontakoztak ki, amelyet globális síkon a meghatározó nemzetközi szereplők közötti viszonyok átrendeződése, Európában a transzatlanti közösség és Oroszország közötti kapcsolatok gazdasági szankciókkal kísért, nyílt politikai konfliktussá mélyülése, az EU déli szomszédságában pedig a destabilizációs folyamatok elmélyülése jellemez. A magyar kormányfő módszeresen és visszatérően hangsúlyozott nézetei a „Nyugat alkonyáról”, a „keleti szélről”, a liberális demokráciától eltérő úton járó „mintaállamokról”, illetve ezek eredőjeként a további globális erőviszony-eltolódások elkerülhetetlenségéről, torz irányt szabtak a külpolitikának, az irányvesztést pedig a menekültválság menetében kialakított, a közös európai megoldásokat tagadó és tudato-

san aláaknázó, szélsőjobboldali retorikával kísért orbáni manőverek tették teljessé. A saját mozgástérbeli korlátainak felismerésére képtelen megközelítés nem hajlandó belátni, hogy egy felzárkózásra szoruló kis közép-európai ország külön utas külpolitikával nem lehet sikeres. Éppen ellenkezőleg: nemzetközi tekintélye, szerepe és boldogulása saját politikai és civilizációs közegében, a földrajzilag, gazdaságilag és értékalapon egyaránt meghatározott euroatlanti összefüggésekben bontakozhat csak ki. Az alapvető demokratikus értékeket és intézményi működést tagadó belpolitikai gyakorlatával, valamint geopolitikai eltávolodásával a kormány nem a közös problémák megoldásának szolidáris részese, hanem immár az *Európai Unió és az euroatlanti közösség egészének szintjén jelentkező bizalmi, politikai és biztonsági probléma.*

Az úgynevezett „Nemzeti Együttműködés Rendszerének” fennmaradása esetén a magyar külpolitika útvesztése nem korrigálható. A jelenlegi magyar hatalmi berendezkedés értékvilága és orientációs mintái kiáltó ellentétben állnak az Európai Unió és a NATO elvi alapjaival, ami tartósítja a bizalmi deficitet Magyarország euroatlanti közege és a magyar rezsim belső természete által diktált különutas külpolitikája között. Magyarország külpolitikai sikon is törésponthoz közeledik. Illúzió az Egyesült Államokkal fennálló diplomáciai konfliktusok nemzeti szuverenitásunkat védő „szabadságharccá” nyilvánításában, az Európai Unió „elnéző puhaságában” és az Európai Néppárt ernyőjében bízni, vagy a menekült-problémát leegyszerűsítő módon „Európa megvédésének” beállító hamis retorika szélesebb nemzetközi elfogadottságában reménykedni. Az autokrácia erősödése, a társadalmi polarizálódás, a már saját térségünkön belül is nyilvánvaló lecsúszás és a külső elszigetelődés egymásba fonódó, gyorsuló folyamatai közelednek, s gyorsan el is érkeznek az igazság pillanatához.

III. KIÚT

A rendszer lebontása, a demokratikus képviselői demokrácia helyreállítása, valamint az értékkelvű, Magyarország euroatlanti beágyazottságán alapuló külpolitikához való hiteles visszatérés egymást kölcsönösen feltételezik, azaz az átfogó rendszerkorrekció szükségszerűen külpolitikai megújulással jár együtt. Ez utóbbi előkészítéséhez az alapvetésekre összpontosító, a mai rendszert felváltó demokratikus kormányzat első évének diplomáciáját megalapozó külpolitikai stratégia és program kell, melynek középponti célkitűzéseit Magyarország nemzetközi hitelének helyreállítása, szövetségi és partnerségi viszonyulásainak egyértelmű meghatározása alkotják.

A rendszerváltás után immár negyed évszázaddal és Magyarország EU-csatlakozását követően bő egy évtizeddel elsődleges nemzeti érdekünk az ország gazdasági és szociális felzárkóztatása, az uniós fejlettségi mutatók átlagához való tényleges közelítése. Ennek kerete – földrajzi, történelmi és értékválasztásbeli okok alapján – csak az Európai Unió lehet. A magyar politika alapvető feladata e felzárkóztatás megvalósítása, amely Európa közepén csak a demokrácia, a jogállamiság és a jó kormányzás alapjain nyugodhat. A külpolitika hivatása az ország külkapcsolatainak olyan minőségű formálása a gyorsan változó regionális, európai és globális környezetben, amely hozzájárul e felzárkóztatás gazdasági, biztonsági és értékbeli támaszainak erősítéséhez.

Az alábbi tézisekbe rendezni javasolt külpolitikai minimál-program közös nevezőt képezhet a hazai demokratikus közélet politikai pártjai és civil szerveződései között:

1. Magyarország a demokráciák nemzetközi családjának és a nyugati civilizációs örökségnek a része.

2. Magyarország ismét hitet tesz euroatlanti hovatartozása mellett, amelyet – helyreállítandó belső rendjével összhangban – mindenekelőtt értékválasztásnak tekint.
3. Magyarország az Európai Unió hiteles, megbízható tagállama, külpolitikai ambícióit az EU közös kül- és biztonságpolitikájában (CFSP) való aktív közreműködéssel érvényesíti, a nemzeti érdekeket összhangba hozva a regionális és összeurópai érdekekkel. Az Európai Unió előtt álló kihívások kezelésében Magyarország szolidárisan cselekvő, a megoldás részét alkotó fél. Az európai építkezésben való részvétel, illetve Magyarország visszavezetése az EU fősodrába a magyar demokrácia és piacgazdaság újbóli megerősödésének legfontosabb igazodási pontja.
4. Célunk mielőbb megteremteni annak feltételeit, hogy Magyarország csatlakozhasson az eurozónához. Ez teljes uniós integrációnk elengedhetetlen feltétele.
5. Magyarország biztonságának alapja az Egyesült Államokkal fennálló szövetségi viszony. Magyarország a NATO szilárd tagja, elkötelezett a transzatlanti kapcsolatok szilárdsága iránt.
6. Egyértelműsíteni kell: az új geopolitikai viszonyok közepette Magyarország mindent megtesz, hogy segítse szövetségi önvédelmi erőfeszítését s ezzel az uniós biztonságát.
7. A menekültválság közös, szoros együttműködésen alapuló, komplex európai megoldást igényel. Az európai szolidaritás nem egyirányú utca; a menekültválság terheinek teljes áthárítása elmélyíti az EU-n belüli bizalmi és politikai törésvonalakat, s hosszabb távon éppen a felzárkózásra váró kelet-közép-európai országok érdekérvényesítési esélyeit rontja.
8. Közvetlen földrajzi közegünk, Közép-Európa jövője és fejlődése csak az Európai Unió és az euroatlanti közösség keretein belül biztosított. Magyarország számára sincs racionálisan értelmezhető külön út.
9. A 2000-es évek legelejétől kezdve a V4-es együttműködés érzékelhetően elveszítette kohézióját, tartalma kiüresedett, s a résztvevők csak formálisan használták ki az abban rejlő lehetőségeket. Egyes tagok politikai-gazdasági tájékozódása alapvetően megváltozott, mások inkább egyéni megoldásokat próbáltak találni a kihívásokra. Magyarországnak érdeke fűződik ahhoz, hogy a lehető legtöbbet megőrizzen a V4-es együttműködés pozitív töltetéből. A leghatározottabban elutasítjuk a visegrádi csoport EU-szkeptikus, nacionalista és xenofób alapokon történő átszervezésére irányuló próbálkozásokat. Támogatjuk viszont egy olyan gazdasági-kulturális térség létrehozását, melyet a korábbi évszázadokban szervesen együttműködő országok és régiók alkotnak, így: Ausztria, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Romániát, Horvátország, Szlovénia és Észak-Itália.
10. A 2010 óta regnáló rezsim által használt radikális retorika, a kormányzó erő leplezetlen nacionalista politikai intézkedései nem erősítették, hanem izolálták, kompromittálták és végső soron meggyengítették az országot. Ma már azok is fenntartásokkal viszonyulnak e politikához, akik miatt a rendszer korábban utat nyitott a szélsőséges nacionalizmusnak. A kormányt leváltó erők fontos missziója, hogy a nemzeti demagógia helyett legitim, európai patriotizmussal segítsék a bilaterális és multilaterális párbeszédet.
11. A közép-európai térség államai közötti, történelmileg örökölt viszonyok tartós rendezésére az EU- és a NATO-hovatartozás közös keretei adnak valós esélyt, beleértve a szomszédos országokban élő, a magyar kulturális nemzet részét alkotó magyar közösségek boldogulását és jogérvényesítését is. A határainkon túli magyaroknak csak egy nemzet-

- közi tekintéllyel bíró, korrekt, együttműködő partnerként elismert, bizalomra érdemes, nemzetársaink büszkeségére méltó Magyarország nyújthat valós támogatást.
12. Közvetlen szomszédjainkkal őszinte dialógust kell folytatnunk arról, hogy a közgondolkodásban még ma is jelentős szerepet kapó „*trianoni utógondolat*”-on csak együttes erőfeszítéssel tudunk túllépni. Magyarország akkor tud eredményesen fellépni az irredenta gondolatok ellen, ha a közvetlen szomszédaink az ott élő magyarság nemzeti identitása megőrzésének elősegítése érdekében a kultúra területén a *legszelebb önrendelkezést (autonómiát) biztosítják*.
  13. *Új párbeszédet kívánunk nyitni szomszédainkkal*, amelyekkel 1989 óta nem tapasztalt módon romlottak meg Magyarország kapcsolatai. Lépéseket kell tenni, hogy *Ukrajnával* rendeződjenek a kettős állampolgárság miatt – valamint az Orbán-kormány Oroszország-politikájának következményeképpen – kialakult, s elsősorban az ott élő magyarokat sújtó bizalmi konfliktusunk. *Románia és Horvátország viszonylatában* vissza kell építeni a korrekt együttműködés légkörét, amely 2010 után gyorsan elenyészett.
  14. Az Európai Unió változatlanul vonzó perspektíva az uniós szomszédságát alkotó államok és népek számára. *Magyarország támogatja a további bővítést azzal, hogy a tagjelölt államok a csatlakozás demokratikus, intézményi és gazdasági feltételeinek maradéktalanul tegyenek eleget*. A mai magyar rezsim uralmának tapasztalataiból kiindulva megkerülhetetlen, hogy a csatlakozási folyamat menetében vállalt demokratikus kritériumok érvényesülését az Európai Unió a taggá válást követően is folyamatosan ellenőrizze, és ezek megsértését hatékonyan szankcionálja.
  15. Az *Európai Unió keleti és déli szomszédságát* alkotó régiók és országok az EU külkapcsolataiban megkülönböztetett szerepet töltenek be. Magyarország számára is elsődleges fontosságú, hogy az uniót a stabilitás, a biztonság és a prosperitás övezete vegye körül, mely perspektivikus cél elérése érdekében a magyar külpolitika adottságainak megfelelő, tevékeny részvételt vállal az uniós szomszédsági politika megvalósításában és továbbfejlesztésében.
  16. Globális szerepvállalásának erősítése érdekében Magyarország egyre aktívabb szerepet kell játsszon a nemzetközi fejlesztési együttműködésben. Célunk, hogy az ország *jelentősebb mértékben vegye ki részét a fenntartható fejlődés globális szintű előmozdításából és a nemzetközi biztonságban a gazdaság stabilitásán keresztüli erősítéséből*. Hivatalos fejlesztési hozzájárulásunkat (ODA) – a bruttó nemzeti jövedelemhez viszonyítva (GNI) – közelíteni kívánjuk a korábban tett politikai kötelezettségvállalásunkhoz.
  17. A Nyugat és Oroszország viszonyának rendezése közös cél, amihez Magyarországnak is fontos érdekei fűződnek. Bizonyosak vagyunk abban, hogy Oroszország geopolitikai eltávolodása nem szolgálja az orosz nép valós érdekeit. *Az Oroszországgal fenntartott viszony minőségét és tartalmát illetően az Európai Unión belüli, illetve az Unió és az Egyesült Államok közötti nézetek és cselekvések összehangolása stratégiai követelmény, ami nem engedi meg az európai és a transzatlanti szolidaritás erodálódását*. A nyugati demokráciák és Oroszország kapcsolatainak normalizálása nem alapulhat olyan – harmadik fél kárára történő – elvtelen kompromisszumokon, amelyek precedens értékűvé válhatnak az 1990-91 utáni európai status quo egyoldalú revízióját célzó törekvések számára. *Georgia, Moldova és Ukrajna demokratikus fejlődése, szuverenitása és területi egysége az európai stabilitás egyik sarokköve*.
  18. *Saját biztonságunk zálogaként tekintünk a balti államok teljes szuverenitására*. Minden olyan veszély, külső nyomásgyakorlás, belső fellazítás, mely ezeknek a nemze-

teknek az állami léte, nyugati elkötelezettsége, uniós és NATO-tagsága ellen irányul, számunkra elfogadhatatlan.

19. *A magyar-oroszkapcsolatok fejlesztése csak a fenti elvi keretek között történhet*. A kétoldalú viszonyban megkülönböztetett fontosságú *energetikai együttműködés* alakítása során azt kell célul kitűznünk, hogy az EU energiapolitikája a leghatékonyabban segítse mind Magyarországot, mind a térség többi országának biztonságos, hatalmi-politikai szempontoktól mentes energiaellátását, valamint forrásdiverzifikációját és az EU-n belüli interkonnectivitás javítását. *A paksi atomerőmű bővítése tárgyában a kellő transzparencia híján megkötött szerződések felülvizsgálatára, az elmaradt szakértői, társadalmi és politikai egyeztetések pótlására van szükség*. A szerződések megszüntetésének lehetőségeit is vizsgálni kell.
  20. *Támogatjuk a Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Társulást (TTIP) megvalósítását*. Meggyőződésünk ugyanis, hogy az Európai Unió és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi vámok eltörlése hosszú évtizedek óta nem látott impulzust ad a világgazdaságnak, ezzel a magyar gazdaság fejlődésének is. Az állam beruházásokkal kapcsolatos perelhetősége (ISDS) kifejezetten előnyös a magyarországi jogrenddel szembeni bizalom súlyos megrendülését követően. *A TTIP hozzájárul a világ fejlődésére legpozitívabb hatást gyakorló transzatlanti közösség normatív szerepének erősítéséhez*.
  21. *A globális kitekintés hagyományosan a magyar külpolitika érvényes opciója volt és marad, ám a „keleti nyitás” irányvonalát meg kell tisztítanunk az utóbbi években rá rakódott ideológiai felhangoktól és korrupciós gyakorlattól*. Magyarország a magyar érdekek képviseletében, de következetesen az ország EU- és NATO-tagságából fakadó szempontok figyelembe vételével fejleszti viszonyát az Európán és Észak-Amerikán túli térségekkel és államokkal. Politikai és gazdasági kapcsolatainkat a kölcsönös érdekek és tisztelet, valamint a Magyarország által vallott értékek alapján formáljuk. A globalizáció gazdasági, kulturális és humán trendjeihez illeszkedő külkapcsolati diverzifikálás nem jelenthet euroatlanti hovatarozásunkat megkérdőjelező alternatíva-keresést, azaz *a globális nyitás nem értelmezhető elfordulásként Magyarországtól természetesen földrajzi, politikai és értékkezőgétől*.
  22. *Magyarország nemzetközi imázsa* 2010 óta rendkívül súlyos, példátlan mértékű csorbát szenvedett, aminek megváltoztatása csak az országon belüli demokratikus fordulattól várható. A demokratikus alapjogok védelmének – különös hangsúllyal a mai rendszer által megtestesített deviancia kialakulásának és meghaladásának regionális, európai és nemzetközi tanulságaira – sajátos helyet kell elfoglalnia Magyarország önképében és külső imázs-építésében egyaránt.
- A demokratikus viszonyokat helyreállító majdani kormányzat külpolitikai programjának végső, átfogó verzióját az együttműködésre képes és kész demokratikus politikai és társadalmi szereplők közötti egyeztetések alakíthatják ki.

IV. SÚLYPONTOK

(I) MAGYARORSZÁG ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ, VALAMINT AZ UNÓS POLITIKÁK

Az európai uniós tagság *történelmi érték és érdem*. A demokratikus magyar kormány kezében az egyik leghatékonyabb eszköz a polgárok jólétének és szociális biztonságának garantálására, térségünk békéjének biztosítására, a demokratikus politikai berendezkedés és az alapjogok tiszteletben tartásának szavatolására. *Európának nincs alternatívája*. Vége a

kettős beszédnek, *Európa mi vagyunk*. Jobbítsuk, ami nem működik jól s büszkén ismerjük el a további fejlődés alapjait képező eredményeket.

1. *Európai Magyarországot és a magyar nemzeti érdekekre nyitott Európát akarunk*. Sikeres érdekképviselőre, felvetésinkre nyitott fórumokra azonban csak akkor számíthatunk, ha Magyarországot hiteles, szavahihető, a közösség értekeit és szabályait tiszteletben tartó kormány vezeti. Szövetségi viszonyainkban a szolidaritás, nemzeti érdekeink képviselőjében a *hazaszeretet, a következetesség és közös társadalompolitikai célkitűzéseink megvalósításának szándéka* határozza meg politikánkat.
2. Célunk, hogy az *Európai Unió hatékony, versenyképes a kihívásokra gyorsan reagálni képes, a változásokhoz alkalmazkodni tudó intézménnyé váljon*. Ehhez az értékközösség megerősítésére, egységes fellépésre, a *legjobb tagállami gyakorlatok átvételére és közösségiesítésére, a polgárokkal való egyenrangú párbeszédre* van szükség. Az intézmények munkamegosztása megfelelő keret arra, hogy a célok teljesülését előmozdítsuk – a döntés-előkészítéstől a végrehajtás ellenőrzésig.
3. *Szorosabb, mélyebb integrációra, több Európára van szükségünk*. A közelmúlt globális gazdasági, szociális válsága rámutatott a közösség, a szolidaritás és kompromisszumkésztség erejére. Az elkövetkező időszak fő feladatait – *munkahelyteremtés, energiabiztonság, szociális és demográfiai kihívások, migráció, klímapolitika, kutatás-fejlesztés, közös kül- és biztonságpolitika hatékonysága* – a tagállamok szorosabb és koordináltabb együttműködése nyomán kívánjuk megoldani. A Tanácsban előterjesztendő konkrét javaslatokra vonatkozóan az új, demokratikus magyar kormány *Európa-politika stratégiát* dolgoz ki. E politikának központi eleme, hogy Magyarország képes legyen csatlakozni a mélyebb integrációt vállalni hajlandó és képes országok csoportjához. A *közösségi és tagállami kompetenciák elosztásának várható európai újragondolásában* a vezérlőelv számunkra nem a belpolitika által befolyásolt és függetlennek mondott, valójában a kormányzó párt kizárólagos érdekeit képviselő külpolitika alátámasztása, hanem az unió hatékonyságának és szolidaritásának növelése, a várható új kihívásoknak való jobb megfelelés képességének megszerzése áll.
4. E jobb képességek megszerzésének egyik kiemelten fontos területként tartjuk számon az *EU kül- és biztonságpolitikáját* (CFSP). EU-tagsága megszerzése óta ugyanis Magyarország beleszólása a globális biztonságpolitikai, külpolitikai, kereskedelmi, környezetvédelmi, bővítési, fejlesztési és klímaváltozás kérdésekbe jelentősen megnövekedett. Érdekében áll tehát, hogy az ennek egyik fontos keretét szolgáló kül- és biztonságpolitikai mechanizmusát erősítse. Ennek érdekében fontos célként fogalmazzuk meg: a *Főképviseelő (HR), az Európai Külügyi Szolgálat (EEAS), a Tanács, a Bizottság és az Európai Parlament közötti együttműködés hatékonyabbá tételét* és az ezt segítő döntések konszenzusához való hozzájárulást.
5. A Demokratikus Koalíció, amely a szolidaritás, a befogadás és a szociális felelősségtudat európai értékeire építi politikáját köteletségének tartja továbbá *nyitni tartani a közösség ajtaját a csatlakozni kívánó és arra kész európai országok előtt*. Az európai értékek betartása és betartatása mellett érdekünk világos: *szomszédságunk országai jövőképek a jogállamiság, a piactudás és a regionális együttműködések rendszere köré építsék*. Erre a tagság ígérete, a csatlakozási folyamat követelményrendszerre teremti meg a kereteket. Magyarország, a térséggel szomszédos országgént kezdeményező és hiteles szószólója lesz Európa teljes újraegyesítésének, a Nyugat-Balkán államai csatlakozási folyamatának. A közvetlen környezetünkben javuló üzleti környezet és a majdani tagokkal az érdekezésszerűen alapuló uniós együttműködés kézzelfogható és gyors gazdasági előnyöket is ígér.

6. Elkötelezetten valljuk azt is, hogy Európa az új tagállamok felvételével erősebb lesz. *Nem kell tehát választani a bővítés és a szorosabb integráció között*. A két folyamat egy irányba hat: versenyképesebb, hatékonyabb Európát teremt. A Demokratikus Koalíció ezért kiáll a nyugat-balkáni országok tagsági törekvései mellett, azokat képviseli a tagállami partnerek és uniós intézmények felé. Európa felelősséggel tartozik a *keleti partnerek értékválasztásáért* is. Kijevben az európai integráció jelszavai alatt életüket kockáztatók felhívták a figyelmet arra, hogy nyitottnak kell maradni akár új országok, új térségek európai perspektívája előtt is.

(II) MAGYARORSZÁG A KORMÁNYKÖZI SZERVEZETEKBE

A DK tisztában van azzal, hogy a magyarországi demokraták nem ritkán elégedetlenek a nagy kormányközi szervezetek (ENSZ, ENSZ szakosodott szervezeteinek, továbbá az EBESZ, ET, stb.) működésének hatékonyságával. Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy ezeknek a kormányközi szervezeteknek a döntéseire, hatékonyságára valódi befolyása csak az azokat alkotó és irányító államoknak van. Éppen ezért, elkötelezve a nagy kormányközi szervezetek általános céljai iránt, a DK azt támogatja, hogy:

- Magyarország azon államok koalíciójában vegyen ténylegesen részt, melyeknek legfontosabb célkitűzése a biztonság, a demokrácia, az emberi jogok és a fenntartható fejlődés megerősítése.
- A hatékonyabb fellépés elősegítése érdekében minél több kormányközi szervezetben irányító pozícióhoz jusson.
- A meglévő tagságát arra használja fel, hogy az előbbi célokon túlmenő magyar érdekekért lobbizzon.

(III) A DK HATÁRON TÚLI POLITIKÁJA

A határon túli magyar polgárok és politikai, kulturális intézményeikkel való kapcsolat soha *nem szenvedett akkora kárt, mint a 2010 óta eltelt évek alatt*. Bár az 1989 előtti kelet-európai elnyomó rendszerek mindent megtettek, hogy ellehetetlenítsék az „*anyaország*” és a „*határon túli magyar kisebbségek*” kapcsolatát, sőt nullára redukálják azokat, az emberekben mégis mindig ott volt e kapcsolat elsődlegességének és nélkülözhetetlenségének érzete, vágya, igénye. Sokan készek voltak nagyon nagy áldozatokra, hogy elemeiben vagy akár csak szimbolikusan is életben tartsák ezeket a kapcsolatokat. 1989 után mindenkiben az az elvárás kerekedett felül, hogy az új, demokratikus viszonyok között *gyorsan és radikálisan felszámolhassák az elmúlt évtizedek okozta károkat*.

Amióta a Fidesz lett a magyar jobboldal vezető ereje, ez a vágy fokozatosan szertefoszlott. Már 2010 előtt kezdetét vette a *Fidesz politikai hajszája a határon túli közösségek legitim pártjai ellen*, azzal a nem is titkost céllal, hogy e közösségeket *elidegenítsék a velük élő többségi nemzetektől*, s így még inkább kiszolgáltatassák őket a budapesti ideológiai célokra és az ottani általános, semmit és senkit sem kímélő politikai küzdelmeknek. A Fidesz ráadásul már első hatalomra kerülését követően (1998) úgy alakította át a magyar-magyar kapcsolatokat, hogy azokban az Orbán-kormánytól való hatalmi függőség kifejezetten *korruptív módon* érvényesüljön.

A DK új fejezetet nyit a magyar-magyar politikai kapcsolatokban

1. Politikánk kialakításakor *nem célszerű korábbi tabukhoz igazodni*. Mára már a magyar társadalomban is drasztikusan átalakulóban vannak a határon túlra irányuló megszo- kott érzelmi-politikai attitűdök, ezeket nem lehet és nem is kell figyelmen kívül hagyni.
2. A DK támogatja a *kulturális autonómia* minél szélesebb megvalósulását, emellett azo- kat a közös törekvéseket is, melyek – az uniós integráció következményeként – a *többségi társadalom és a határon túli magyarság sajátos autonóm közösségi formái* előtt nyitnak majd teret.
3. Egyértelműsíteni kell: a *kettős állampolgárság* 2010-ben történt áterőltetése a Fidesz részéről önsz politikai játék volt, mely tönkretette a *magyarság kulturális integrációjá- nak eddigi eredményeit épp úgy, mint a közös politikai-gazdasági integrációnkat uniós szinten*.
4. A DK számára nem cél a *kettős állampolgárság* feladása, de annak olyan mérvű át- alakítása igen, hogy az megszűnjön alkotmány, illetve a magyar jogszokásokat sértő lenni. Ezért:
  - Meg kell változtatni a vonatkozó törvényt, hogy a jövőben csak olyanok vehessenek részt – választás útján – a magyarországi politikai jogok gyakorlásában, akik *életvitel- szerűen Magyarországon éltek vagy élnek s (részben) itt is adóztak, illetve adóznak*.
  - Meg kell szüntetni a *jelenlegi választójogi törvény diszkriminatív jellegét*: nem tart- ható fenn az a gyakorlat, hogy *könnyített feltételek* mellett adhassák le szavazataikat azok, akik a környező államokban élnek, s *nehézített feltételek* mellett azok, akik más országokban. Különösen most, hogy 2010 óta félmilliónál többen emigráltak az or- szágból.
5. Az új kormányzatnak sürgősen ki kell alakítania a *nyugatra kivándorolt magyar ál- lampolgárokra fókuszáló átfogó politikáját*, különös figyelmet kell szentelni a velük fenntartott kapcsolatoknak és mindenben segíteni kell élő összeköttetéseiket Magyar- országgal, támogatni potenciális visszaintegrálásukat.

A DK célja egy új, korrupciómentes és hatékony határon túli *támogatáspolitiká* megteremtése.

- Magyarországnak nem csupán morális kötelessége, de gyakorlati érdeke is a külho- ni magyarság támogatása. Ennek a rendszernek időtállóknak és egyben rugalmasnak kell lennie. Időtállóknak abban az értelemben, hogy az elmúlt évtizedekben *kialakult kulturális és oktatási intézményrendszert stabilan és kiszámíthatóan kell támogatnia*, miközben a demográfiai és egyéb trendeket figyelembe véve folyamatosan módosíta- ni is kell a rendszert.
- A nyelvi és kulturális identitás megőrzését szolgáló politika akkor lehet sikeres, ha a szolidaritáson, az együttműködésen és a kölcsönös felelősségvállaláson alapszik. Cél- ja, hogy *tervezhető és átlátható módszerek révén járuljon hozzá a kisebbségi létből eredő hátrányok és egyenlőtlenségek oldásához*.
- Ennek érdekében olyan fórumrendszert kell működtetni, amelyben a fejlesztési és tá- mogatási igények a *szakmai szervezetek képviselőinek bevonása* révén jelennek meg. Amelyben a politika nem írja felül a szakmai szempontokat, hanem segíti azok érvé- nyesülését.
- A korszerű támogatáspolitiká magába foglalja:
  - az intézményrendszer (iskolák, egyetemek, színházak, kulturális intézetek stb.) sta- bil, normatív jellegű támogatását, miközben a cél az, hogy ezen intézményeket az adott ország befogadja, elismerje és minél nagyobb arányban maga is támogassa;

- azon infrastrukturális támogatásokat, melyek az adott régió és az adott közösség versenyképességét segítik elő, nem pedig átláthatatlan politikai és egyéni érdeke- ket szolgálnak;
- az anyanyelvi óvodai és általános iskolai nevelés kiemelt ösztönzését;
- olyan kulturális, sport- és egyéb programok támogatását, melyek nem az elszige- teltséget, hanem a külhoni magyarok anyaországgal és a többségi nemzettel való kapcsolatának szorosabbra fűzését segítik;
- sokoldalú ösztöndíjrendszer működtetését;
- a többen élő magyarság mellett a szóránymagyarság (ennek keretében a nyugati diaszpóra) speciális igényeire adott válaszokat.

MELLÉKLET

I. A KÜLKAPCSOLATOK ÚJ INTÉZMÉNYI KERETE ÉS A KÜLÜGYI TÁRCA JÖVŐJE

A rendszerváltás elmúlt 25 évét véve alapul, a harmadik Orbán-kormány alatt a magyar külpolitika tartalmi, intézményi és erkölcsi értelemben egyaránt elérte *mélypontját*. A Kül- ügyminisztérium kompetenciáinak és szervezetének gyökeres átalakítása – amely a gyakor- latban a *magyar diplomácia módszeres lerombolását, valamint a diplomáciai karban ösz- szpontosult szakmai tudás, tapasztalat és nemzetközi tekintély, kapcsolatrendszer cinikus elherdálását* jelenti – a külpolitika és a külkapcsolatok egészére kisugárzó, torz politikai és személyi akaratot tükröz.

A „Külgazdasági és Külügyminisztérium” elnevezése és mindennapi működésének felső szintjén is fájoan megnyilvánuló *dilettantizmusa* mutatja a *külkapcsolatok leegyszerűsítő értelmezését*. A politikai vezetés deklarált szándékai szerint a „szakminisztérium” tevékeny- ségének fókuszja a „külgazdasági érdekek képviselete”; ennek során a „keleti nyitás”, majd később a „déli nyitás” részesült megkülönböztetett figyelemben. A tartalmi hangsúlyok gyö- keres átrendezésével indokolják a *minisztérium állományának mindeddig példátlan mér- tékű, szakmai szempontokat teljesen mellőző, politikailag motivált cseréjét*, a még megma- radtak más történelmi időket idéző, módszeres megfélemlítését.

A *Külgazdasági és Külügyminisztérium politikai, szakmai, erkölcsi és személyi értelem- ben egyaránt tévúton jár*:

- A *külpolitika és a diplomácia alapvető feladata az ország elhelyezése a nemzetközi erőteret alkotó szövetségi és partnerségi viszonyok hálózatában*, valamint Magyarország pozícióinak folyamatos finomhangolása a nemzetközi kapcsolatok tendenciáinak és történéseinek összefüggéseiben. Mint azt az elmúlt évek diplomáciai ámokfutása bizonyítja, a magyar külpolitika képtelen volt eleget tenni eme elsődleges feladatának, ehelyett a „külgazdasági érdekek képviselete” címen az államilag vezérelt külkereske-

delem feltámasztására tesz kísérletet, a „keleti nyitás” szervezetenként is alátámasztott prioritásként kezelésével pedig kiszolgálja a jelenlegi miniszterelnök adekvát gazdasági hasznot nem hajtó geopolitikai tévelygéseit. A menekültválság menetében a külügyi tárca az Orbán-rendszer egyre inkább szélsőjobboldali és EU-ellenes irányvonalának propagandistájává züllött. Megnyilatkozásaiban – különösen miniszteri szinten – olyan méltatlan stílust enged meg magának, mely pallérozatlanul és igen gyakran személyeskedően konfrontatív hangnem teljesen idegen a diplomácia kontaktusépítésre, a feszültségek áthidalására, az együttműködési lehetőségek keresésére törekvő világtól.

- A kormány központosító ösztöneivel szöges ellentétben a rendkívül szerteágazó, az élet valamennyi területét átfogó külkapcsolatok, államhatárokon átnyúló együttműködések és összefonódások szereplőit, a globalizáció és az európai integráció korában nem lehet kizárólagos állami csatornába terelni. A kormányzati tevékenységen belül minden szakpolitikának megvan a maga egyre nyomatékosabb külső vetülete, ezért nem tartható, hogy a külügyi tárca önkényesen és szelektíven maga alá gyűrje más szakmai kompetenciákba tartozó ágazatok külkapcsolatainak irányítását és intézését.

A mai rendszer lebontásával és a magyar külpolitika megújításával párhuzamosan szükség lesz a külügyi tárca szerepének és szerkezetének újragondolására, a külkapcsolatok komplex szemléleti keretében. Ennek kiindulópontja annak felismerése, hogy a kormányzati szerkezeten belül a külkapcsolatok kompetenciáinak felosztása nem politikai vagy személyi presztízs kérdés, hanem a politikai irányítás és az államigazgatás hatékonyságának egyik legfontosabb tényezője:

1. A kormánypárt a Külügyminisztérium állományát a 2010-es hatalomátvétel után megtizedelte. A kormányváltást követő egy évben több mint száz főt távolítottak el indoklás nélkül – köztük a nagyköveti kar közel egyharmadát. A minisztérium főosztályvezetői karát és az önálló osztályok vezetőit leváltották és referensi munkakörbe sorolták őket. Később a leváltási hullám elérte a főosztályvezető-helyettesek és a nem önálló osztályok vezetőinek nagy részét is. A leváltott vezetők többségét azóta el is távolították a minisztériumból.
2. 2012-ben tovább folytatódott az ámokfutás. Folyamatosan – központi létszámcsökentési előírásokra hivatkozva – újabb és újabb elbocsátásokra került sor. A hivatkozási alap is szemfényvesztés volt, mivel a kormányváltást követően a Külügyminisztériumba több mint 300 főt vettek fel, nyilván azzal a nem titkolt szándékkal, hogy ellentételezésül legalább ennyi szakembertől lehessen megszabadulni.
3. 2014 júniusát követően tovább folytatódott a rombolás, annak ellenére, hogy ezúttal elsődlegesen – de nem kizárólagosan – már az előző, de továbbra is a kormánypárthoz kötődő külügyi vezetés személyzeti és strukturális változtatásai váltak célponttá.
4. A második és a mostani harmadik Orbán-kormány alatt kialakult külügyminisztériumi struktúra és személyügyi helyzet ezért igényli:
  - a jelenlegi Külgazdasági és Külügyminisztérium felszámolását és ezzel együttjáróan
  - egy tevékenységi fókuszait, szemléletét, szerkezetét és személyi összetételét tekintve egyaránt új Külügyminisztérium megalapítását. A Külügyminisztériumra Magyarország stratégiai érvényű nemzetközi pozicionálása és a külkapcsolatok politikai szintű összehangolása hárul, ami nem tévesztendő össze más szaktárcák konkrét külső ügyeinek gyakorlati intézésével.

5. Az Európai Unió szakpolitikáihoz – a közös kül- és biztonságpolitika (CFSP) kivételével – történő magyar kapcsolódás összehangolását és felügyeletét a Miniszterelnöki Hivatal keretében, önálló felsőszintű vezetés alatt felállítandó Európai Ügyek Hivatalához érdemes telepíteni, mivel így biztosítható az Európa-politikával kapcsolatos politikai szintű döntések végrehajtásának koordinációja a különböző szakpolitikai és államigazgatási területeken. A Hivatal dönthet egyes feladatok minisztériumokhoz történő – állandó vagy ideiglenes – delegálásáról.
6. Az egyes szaktárcák maguk intézzék a tevékenységi területükhöz szorosan tartozó külkapcsolati ügyeket, mivel a szakmai racionalitás ezt követeli meg. Egy új kormányzati szerkezetben a külgazdaságnak vissza kell térnie a gazdasági tárcához, a kulturális kapcsolatoknak pedig a kulturális minisztériumhoz.
7. A külkapcsolatok szerteágazó területei („klasszikus diplomácia”, külgazdaság, kulturális diplomácia, tudományos-technikai együttműködés, agrárdiplomácia, katonai diplomácia, civil diplomácia stb.) közötti koordináció hatékonysága a kormányzati tevékenység egységes szemléletének és irányításának függvénye. A külügyi tárca által irányított külképviseleti hálózat keretében ellátandó szakmai feladatok közötti harmónia biztosítása összkormányzati felelősség.

A profiljában tiszta külügyi tárca személyi összetételének tükröznie kell a jelenlegi korszak külpolitikájával való gyökeres szakítást:

1. A második és harmadik Orbán-kormány időszakában meghozott politikai motivációjú személyügyi döntések átfogó felülvizsgálatra szorulnak, beleértve a szakmai alapot nélkülöző elbocsátások, kinevezések, besorolások, valamint a felkészületlen, politikai lojalitás vagy személyi ismertség alapján, felvételi vizsga nélkül a minisztériumba bekerült és/vagy a külképviseletekre kihelyezett diplomaták ügyeinek megvizsgálását.
2. A megszüntetendő Külkereskedelmi és Külügyminisztérium állományából csak szigorú szakmai kritériumok és bizonyított teljesítmény alapján vehető át bárki az új Külügyminisztériumba. A felvételi vizsga nélkül bekerülteket emellett pótlólagos vizsgakövetelmény is terheli.
3. Az újjáalapítandó Külügyminisztérium személyi állományának kialakítása során – versenyvizsgák révén – megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a 20-30 éves generációk bevonásán alapuló minőségi fiatalításra.
4. Újra kell indítani korszerű formában a minisztérium intézményi rendszerén belül a 2010 után teljesen felszámolt szakmai és nyelvi oktatást és továbbképzést.
5. Szükséges a Külügyminisztérium személyi-szakmai utánpótlását intézményesen biztosító posztgraduális Diplomáciai (külügyi) Akadémia létrehozása.
6. A 2014 nyarán megszüntetett Magyar Külügyi Intézetet korszerűbb formában újra kell alakítani, amely biztosítja a kutatói és elemzői szellemi szabadságot, és amely ismét képes bekapcsolódni az európai és nemzetközi külpolitikai think tank-ek vérkeringésébe.

II. „MAGYAR KÜLKAPCSOLATOK TANÁCSA”

Magyarország jelenlegi állapota nem kedvező a demokratikus közélet velejárójának tekintett vitakultúra kibontakoztatásához. Vonatkozik ez a külpolitikára is, melynek intézményi műhelyei jobbra a nemzetközi témák elemzésének síkjára húzódnak vissza, miközben óvakodnak azon alapvető fontosságú kérdések nyilvános felvetésétől és ütköztetésétől,

amelyek Magyarország számára fogalmaznának meg cselekvési alternatívákat. A valamikori Külügyminisztérium – „policy planning” funkcióját még az első Fidesz-kormány alatt is színvonalasan ellátó – *Stratégiai Tervezési Főosztálya ma teljesen más feladatokat végez, mivel a jelenlegi körülmények között a magyar diplomácia nem tart igényt szakmailag hiteles külpolitikai tervezésre. Az úgyszintén átnevezett Magyar Külügyi Intézet munkatársai kicserélődtek, az elemzők intellektuális és véleményalkotási szabadságát erősödő kételyek és bizonytalanságok övezik.*

A Demokratikus Koalíció álláspontja szerint a jelenlegi állami intézményi kereteken kívül, NGO-formában kell újjáteremteni a nyugatos és européer magyar külpolitikai gondolkodás műhelyeit.

E célból kezdeményezzük a Magyar Külkapcsolatok Tanácsa (Hungarian Council for Foreign Relations) létrehozását, melynek szellemi függetlenségét intézményi, költségvetési és tartalmi értelemben egyaránt garantálni kell. Költségvetését az Országgyűlés biztosítja, függetlenségét pedig az, hogy igazgatóságába (board) mértékadó hazai és nemzetközi szaktekintélyeket kell meghívni.

A Magyar Külkapcsolatok Tanácsa egyszerre külpolitikai kutatóintézet és vitafórum, kettős funkcióval:

- a külpolitika társadalmi fontosságának tudatosítása;
- alternatív magyar külpolitika formálása.

Az intézmény életre hívása során építeni célszerű a londoni Chatham House alapkoncepciójára és működésének szellemiségére. Alapvető hivatása keretet teremteni a hazai demokratikus közélet pártpolitikai, szakmai és civil szereplőinek közös gondolkodásához. E közéleti és kutatói-elemzői platformot arra is alkalmassá kell tenni, hogy – mint arra az egyesült államokbeli think tank szféra bőséges példákat szolgáltat – a felmerülő aktuális külpolitikai kérdésekben „háttér-álláspontokat” fogalmazzon meg, tanácsokkal segítve, szükség esetén árnyalva vagy ellenpontozva a mindenkori hivatalos irányvonalat.

Új Köztársaságért
Alapítvány